

LAUSUNTO

Asia: HE 175/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027.

Valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaosto 30.9.2026.

Suomen ilmastopaneeli

Jyri Seppälä, Paula Kivimaa, sihteeristö Maria Karttunen

<https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+175/2026>

TAUSTAA

Suomen ilmastopaneelin lausunto valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaostolle vuoden 2027 talousarvioesityksestä keskittyy ympäristöministeriön hallinnonalan (PL 35) niihin momentteihin, joilla on erityistä merkitystä Suomen ilmastotavoitteiden näkökulmasta. Valtaosa Suomen ilmastotoimien rahoituksesta on muualla kuin ympäristöministeriön momentilla.

SUOMEN ILMASTOPANEELIN KESKEISET NÄKEMYKSET

Ympäristöministeriön toiminnallisena tulostavoitteena on "hiilineutraaliustavoite saavutettu, Suomi on hiilinegatiivinen". Tavoitteita ei voida kuitenkaan saavuttaa vain YM:n hallinnonalan rahoituksella, vaan Suomen ilmastotavoitteiden kannalta ratkaisevia toimia sisältyy useiden ministeriöiden hallinnonaloille.

Talousarvioesityksessä tunnistetaan oikein, että hiilineutraaliuden saavuttaminen edellyttää samanaikaisesti suurempia päästövähennyksiä, maankäyttösektorin nettonielun vahvistamista sekä teknologisten hiilinielujen käyttöönottoa.

Kuten talousarvioesityksessä todetaan, uusien ilmastopolitiikan toimien toteuttaminen edellyttää huomattavaa lisärahoitusta. Samalla useilta nykyisten ilmastosuunnitelmien toimilta puuttuu edelleen riittävä rahoitus. Vuoden 2027 talousarvioesityksen määrärahat eivät siis yhdessä nykyisten politiikkatoimien kanssa muodosta uskottavaa kokonaisuutta, jolla voitaisiin varmistaa, että Suomi saavuttaa hiilineutraaliustavoitteen ja täyttää EU-velvoitteensa. Esityksessä ei myöskään riittävästi huomioida velvoitteiden laiminlyönnistä mahdollisesti aiheutuvia kustannuksia. Ilmastopaneeli korostaa, että ilmastotoimien resurssien pienentyessä julkinen rahoitus tulisi kohdentaa nykyistä johdonmukaisemmin kustannusvaikuttaviin päästövähennys- ja nielutoimiin sekä arvioida järjestelmällisesti myös toimimattomuuden kustannuksia.

Tietoon pohjaava päätöksenteko, päätöksenteon huolellinen valmistelu ja toimeenpano ovat keskeisiä tekijöitä politiikan onnistumisessa. Ilmastopaneeli korostaa, että vaikuttava ja kustannustehokas ilmastopolitiikka edellyttää vahvaa tietoperustaa. Siksi korkeatasoisen tutkimus- ja asiantuntijatiedon jatkuvuus ja riittävä resursointi tulee turvata.

HUOMIOITA YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALALTA

35.10.21. Eräät luonnonsuojelun menot: METSO ja Helmi

- Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmalle (METSO) kohdistetaan lisärahoitusta 5 milj. euroa, josta 4 milj. euroa kohdistuu YM:n hallinnonalalle ja 1 milj. euroa MMM:n hallinnonalalle. Rahoituksen vahvistaminen tukee ilmastotavoitteiden saavuttamista. Metsäsuojelualueiden

perustaminen vahvistaa arvion¹ mukaan metsien hiilinielua seuraavasti: Suojelualueiden lisääminen 3 000 ha, 6 000 ha tai 10 000 ha vuodessa (2021–2035), johtaisi puuston osalta 0,08, 0,17 tai 0,28 Mt CO₂ lisänieluun. Toimenpiteen suunta on siis oikea, mutta sen ilmastollinen vaikutus jo tämän vuosikymmenen tarpeisiin nähden vaatimaton. Lisäksi tämä nieluhyöty menetetään, jos Suomen hakkuut säilyvät nykytasolla. Suojelualan kasvaessa tällöin jäljellä olevia talousmetsiä hakattaisiin entistä intensiivisemmin, mikä heikentäisi niiden hiilitasetta jopa enemmän kuin suojelualueiden hiilinielu kasvaisi.

35.20.59 Avustukset asuinrakennusten energiatehokkuuden edistämiseksi

- Energiatehokkuutta parantaviin korjausrakentamisen avustuksiin myönnetään 49 milj. euroa. Ilmastopaneeli pitää rakennuskannan energiatehokkuuden parantamista tärkeänä ja energia-avustuksia perusteltuna keinona energiansäästön ja päästövähennysten edistämiseksi. Tukien vaikuttavuuden kannalta on tärkeää, että avustukset kohdistuvat uusiin hankkeisiin, jotka eivät toteutuisi ilman julkista tukea ja joilla vähennetään aidosti ja selkeästi päästöjä tai säästetään energiaa. Aiempien energia-avustusten kokemusten perusteella vaarana on, että tuet kohdistuvat pääosin pieniin, muutenkin taloudellisesti kannattaviin korjauksiin, eivätkä käynnistä sellaisia laajamittaisia energiatehokkuusremontteja, joilla saavutettaisiin suurimmat lisähyödyt. Lausunnoilla olleessa valtioneuvoston asetuksessa (VN/16661/2026) suunniteltu 4 000 euron avustus voisi toimia pientaloissa öljylämmityksestä luopumisen vauhdittajana, millä on varteenotettava päästövähennysvaikutus.²

¹ Lehtonen ym. 2021. Maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteet: Arvio päästövähennysmahdollisuuksista. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 7/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 121 s. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-152-3>.

² Ilmastopaneelin asiantuntijalausunto. VN/16661/2026 Valtioneuvoston asetus asuinrakennusten energia-avustuksista vuosina 2026–2027. Ympäristöministeriö 26.6.2026. <https://ilmastopaneeli.fi/hae-lausuntoja/vn-16661-2026-valtioneuvoston-asetus-asuinrakennusten-energia-avustuksista-vuosina-2026-2027/>